

Ziemassvētku kaujas

Novadpētniecības izstāde

3. Kurzemes latviešu strēlnieku pulka karavīri pie vācu nocietinājumu pirmās līnijas Tīreļpurvā. 01.1917.

Avots: Latvijas Kara muzejs.

4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulka karavīri pie vācu baznīcas Ložmetējkalna rajonā. 01.1917.

Avots: Latvijas Kara muzejs.

09.12.24.

Pasākums leģendārās runas 100. gadei

Pasākums „Savam spēkam, zemgalieši, ticiet!” bija veltīts 100. gadadienai kopš J. Vācieša uzrunas latviešu strēlniekiem, kura aprakstīta dzejnieka Aleksandra Čaka poēmā „Mūžības skartie”.

Pasākuma laikā tika nolikti ziedi pie vēsturiskajam notikumam veltītā piemiņas akmens. Izskanēja arī vairāku pasākuma viesu uzrunas. Pārdomās dalījās latviešu strēlnieka Ēvalda Valtera dzīvesbiedre Vera Gribača, publicists Otto Ozols, kā arī biedrības „Sapņu tilti” vadītāja Maira Brūdere un J. Vācieša radinieki.

Klāt bija arī mācītājs Arvīds Kalme.

Kondrāts, Ģirts, 1958-. Piņķos godina Jukuma Vācieša leģendāro runu : [par pulkveža J.Vācieša (1873–1938) uzrunas latviešu strēlniekiem 100.gadadienai velt. piemiņas pasākumu Piņķos / Ģirts Kondrāts // Rīgas un Apriņķa Avīze. – ISSN 1407-5857. – Nr.54 (2016, 19.jūl.), [1.]lpp.

<http://m.aprinkis.lv/component/k2/item/32003-pieminas-pasakums-pinku-baznica>

Piemiņas akmens atklāšana pie Piņķu baznīcas

1988. gada 26. novembrī (datums var būt neprecīzs)
Priekšplānā strēlnieks un aktieris **Ēvalds Valters** ar
dzīvesbiedri **Veru Gribaču**.

Foto no Ineses Prančas privātās kolekcijas

<https://karavirukapi.blogspot.com/2019/06/pie-pinku-sv-jana-luteranu-baznicas.html>

Aleksandrs Čaks „Sprediķis Piņķu baznīcā”

*Savam spēkam, zemgalieši, ticiet,
Savam naidam, savai izturībai,
Savām tiesībām un slēptai laimei.
Akmenis, uz kā jūs stāvat, – jūsu,
Katra puķe, ko jūs redzat, – jūsu,
Koki, zāle, visa zeme – jūsu,
Debess augšā, telpa apkārt – jūsu,
Tā kā acis, plecs un cietā plauksta,
Sūrsme, ko jūs savās sirdīs jūtat.*

Sprediķis Piņķu baznīcā

1916. gada 19. jūlijā Piņķu Sv. Nikolaja baznīcā pulkvedis **Jukums Vācietis** uzrunāja 5. Zemgales latviešu strēlnieku bataljona karavīrus, noturot savu slaveno runu pirms došanās uz Smārdes iecirkņa fronti, kur gatavojās ievērojams krievu armijas uzbrukums.

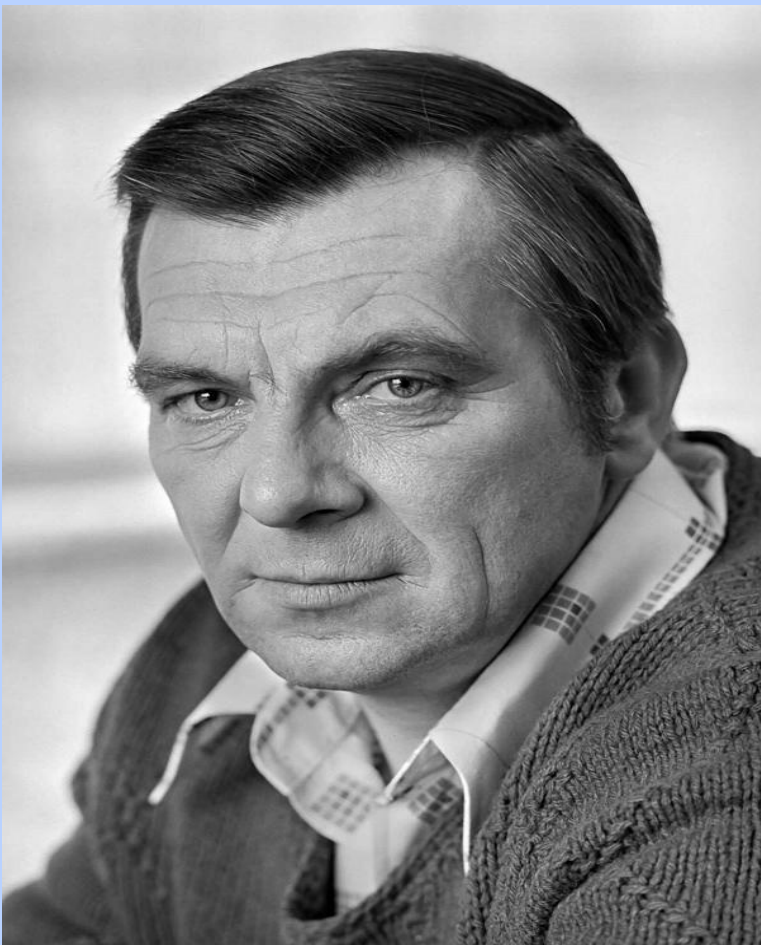
Šis notikums iemūžināts arī **Aleksandra Čaka** strēlniekiem veltītajā dzejas ciklā „Mūžības skartie” ar nosaukumu „Sprediķis Piņķu baznīcā”.

Piemiņas akmens pie baznīcas atklāts Atmodas laikā.

<https://www.marupe.lv/lv/turisms/ko-darit/pieminas-vietas-un-zimes/pieminas-akmens-pie-pinku-jana-baznicas>

www.digitalabiblioteka.lv

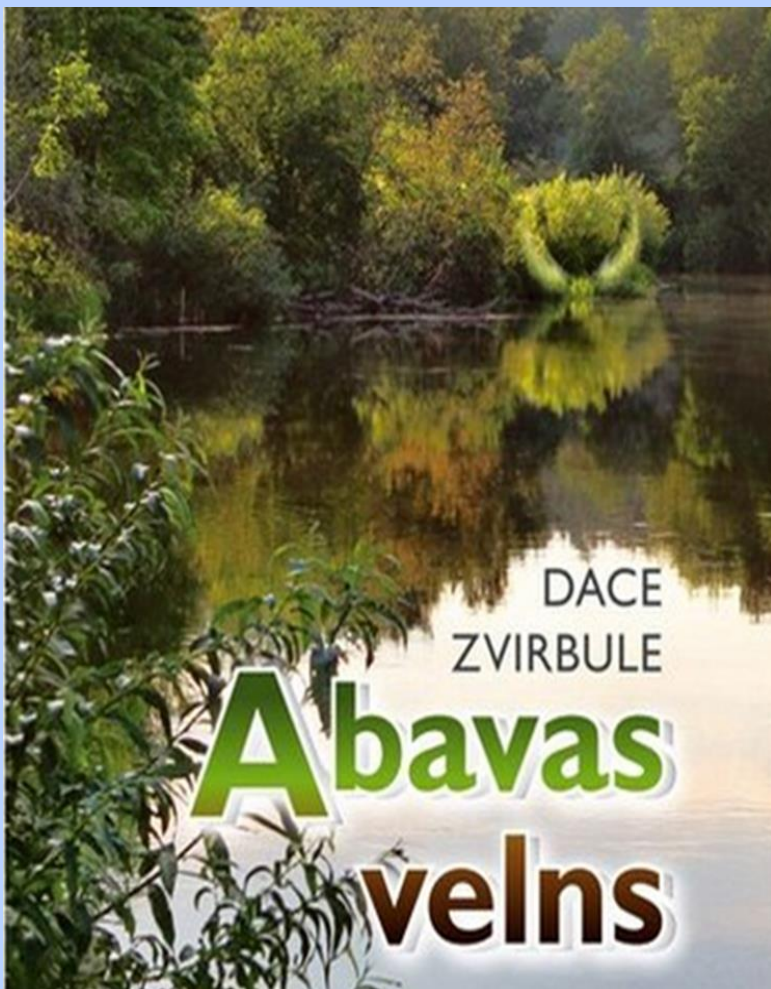
A.Čaks "Mūžības skartie" - Radioteātra 1996. gada iestudējums

Aleksandra Čaka varoņeposs Eduarda Pāvula
sniegumā. Režisors Imants Skrastiņš,
komponists un skaņu režisors Ungars Savickis.

Aleksandra Čaka poēmu krājums „Mūžības
skartie” (1937. gadā 1. daļa un 1939. gadā 2. daļa)
ir valodas piemineklis, kas veltīts latviešu
strēlnieku liktenim, personību spēkam un misijai
Pirmā Pasaules kara notikumos, kas traģiski
skāra arī Latviju.

<https://radioteatris.lsm.lv/lv/radio-teatris/raidijumi/muzibas-skartie/>

Dace Zvirbule "Abavas velns"

Romāns par strēlnieci Līnu Čanku – kara gaitām un dzīvi pēc tam miera laikos, kā arī par Abavu un Rendu.

"Te man klājās daudz grūtāk nekā kaujas laukā, – 1933. gada 13. novembrī Līnas teikto citē laikraksts «Segonja Večerom». – Saviem tuviniekiem es biju tā pati Līna, kas agrāk. Kara laikā, kad manu portretu ievietoja avīzēs un mans vārds darīja slavenu manu dzimto novadu, radi ar mani lepojās. Bet, kad man, jaunai sievietei, tika piešķirts muižas centrs, tas viņiem nepatika. Reizēm likās, ka radiem būtu tīkamāk, ja tas būtu piederējis baronam!"

Ieskats strēlnieka Jāņa Alstes albumā

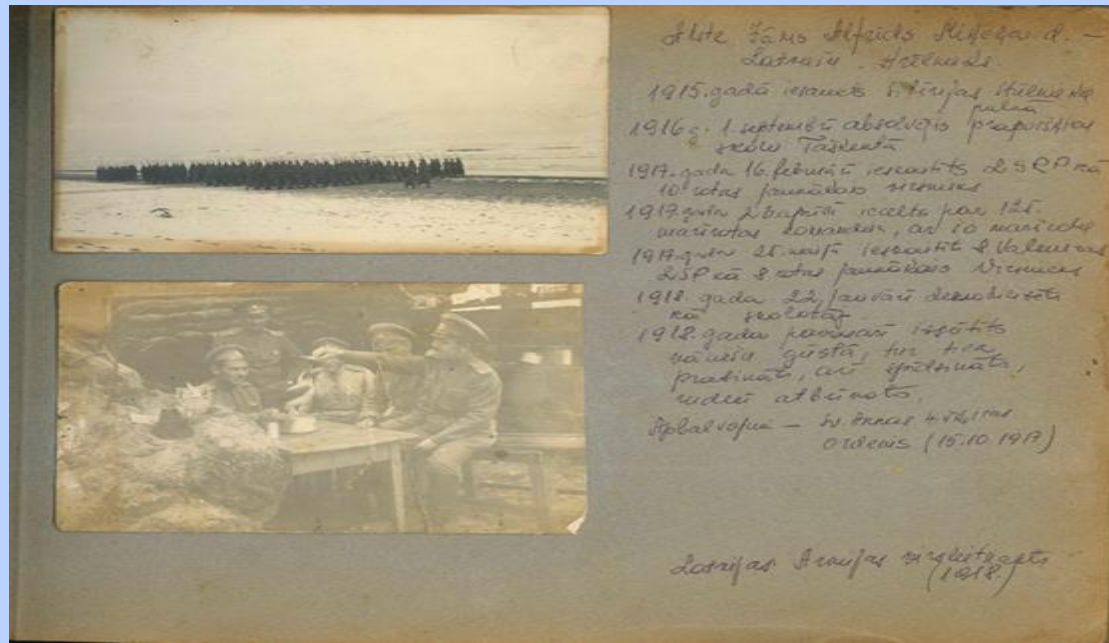
ALSTE Jānis Alfrēds Miķeļa d. – 8.Valmieras LSP praporščiks.

1916. gada 1. septembrī absolvējis Taškentas praporščiku skolu, no 1917. gada 16. februāra LSRP 10. rotā, no 1917. gada 25. maija 8. LSP 8. rotā,

1918. gada 22.janvārī demobilizēts kā skolotājs, LR armijas virsleitnants.

Apbalvojumi – Sv.Annas 4. šķiras ordenis, piešķirts 1917. gada 15. oktobrī (LVVA 5601-2-32; 2.LS brigādes 1917. gada pavēle Nr.54; LSRP 1917. gada pavēle Nr.54, 157, 166; 8.LSP 1917./1918. gada pavēles Nr.195 un 27; V.Eihenbauma arhīvs)

<http://latviesustrēlniekusaraksts.lv/Saraksts/A.html>

Ziemassvētku kauju piemiņai

Antiņu kapsētas apkaime, Babītes pagasts, Mārupes novads

Ziemassvētku kauju piemiņas vietas tiek uzturētas kā nozīmīga kultūrvēsturiska teritorija.

Lai saglabātu šo kauju vēsturisko piemiņu, 1995. gada aprīlī Ministru kabinets bija noteicis īpaši aizsargājamo meža iecirkni “Ziemassvētku kauju vietas”.

<https://www.marupe.lv/lv/turisms/ko-darit/pieminas-vietas-un-zimes/ziemassvetku-kauju-pieminas-vietas>

Antiņu kapsēta

2001. gada 27. augustā šī apbedījumu vieta zemesgrāmatā ierakstīta ar nosaukumu **Antiņu kapi**. Šeit atrodas Latviešu strēlnieku kapi (rakstiskos avotos kapi dēvēti arī par Tīreļu kapiem), kuros guldīti 3800 Ziemassvētku kaujās kritušie strēlnieki.

Vietā, kur apglabāja pirmos 105 kritušos, 1925. gadā atklāts pēc arhitekta Eižena Laubes projekta darinātais obelisks. Stendā pieejama informācija par šeit notikušajām kaujām un to norisi. Te ir arī norādes uz latviešu strēlnieku zemnīcām un ierakumiem.

Brīvā dabā iespējams aplūkot (un iespējams pat izjust) Latvijas vēstures posma atspulgu.

<https://www.marupe.lv/lv/turisms/ko-darit/pieminas-vietas-un-zimes/antinu-kapseta>

Tīrelpurvs

Ziemassvētku kauju vietās iespējams apskatīt piemiņas akmeņus, kas uzstādīti visu latviešu strēlnieku pulku pulcēšanās vietās pirms Ziemassvētku kaujām.

Netālu no Mangaļu mājām atrodas 1. latviešu strēlnieku brigādes vācu frontes pārrāvuma vieta, kur 1917. gada 5. janvārī (1916. gada 23. decembrī pēc vecā stila) iesākās Ziemassvētku kaujas. Par godu šim notikumam frontes pārrāvuma vietā uzstādīta piemiņas zīme – koka zobens.

Gabre, Antra. Ložmetējkalnā uztur dzīvu vēsturi] / Antra Gabre ; tekstā stāsta muzeja vadītājs Dagnis Dedumietis. – // Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai. – ISSN 1407-3463. – Nr.5 (2012, 6./8.janv.), [1.], 4.-5.lpp.

Ilustrēts žurnāls Nr.3-4(1920.gads), 7. un 8.lpp.

Jaunceltā Babītes stacijas ēka 1926.gadā.

Babītes stacija

Atskatoties vēsturē, I Pasaules kara laikā Babītes stacija bija kā karavīru tranzītpunkts un munīcijas pievešanas vieta fronteī. Pie stacijas stāvēja sanitārais vilciens.

Uz Babīti tika vesti ievainotie no Rīgas frontes (Tīreļpurva) Ziemassvētku kauju laikā. Daudzi smagi ievainotie, kuri mira sanitārajos vilcienos, tika apglabāti turpat Babītē. Babītes stacija kā svarīgs stratēģisks mērķis bija arī neatkarības kara laikā, un vairākkārtīgi ap staciju notikušas karaspēku virzības.

Daces Ulpes fotomirkļi Antiņu apkaimē

Dace Ulpes fotogrāfijas par Ziemassvētku kauju
vēsturiskām vietām – dāvinājums Mārupes
novada bibliotēkai.

Latviešu strēlnieki pie Piņķu baznīcas
1916. gadā

Izstādei izmantots Mārupes novada bibliotēkas novadpētniecības
krājums un interneta resursi.